

Co-funded by
the European Union

2025

Politici de protecție a populației în privința jocurilor de noroc Raport de țară: ROMÂNIA

EDITOR: ASOCIATIA ALIAT PENTRU SANATATE MINTALA
GEORGIAN SCHIOPU – SOCIOLOG
DATA PUBLICĂRII: FEBRUARIE 2025

Acest Raport de țară a fost creat în cadrul proiectului Nr. KA220-VET-DC14535E „Play Your Cards Right”, cofinanțat de Uniunea Europeană și implementat de Asociația Education for Real Life (România) în parteneriat cu Aliat pentru Asociația pentru Sănătate Mintală (România), Produções Fixe Unipessoal Lda (Portugalia), Ayuntamiento de Ceuçijatrinika (Spain) și Kliniki Zarápí (Spain) (Croația). Părerile și opiniile exprimate aparțin, însă, exclusiv autorilor și nu reflectă neapărat punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Agenției Naționale pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale (ANPCDEFP). Nici Uniunea Europeană și nici ANPCDEFP nu pot fi trase la răspundere pentru acestea.

CONTENTS

Introducere	1
Cartografierea politicilor din România de reducere a riscurilor de comportamente de joc dăunătoare și dependență	3
Cadrul general.....	3
Politici de măsurare, cercetare, transparență a datelor	4
Politici de protecție cu privire la marketingul jocurilor de noroc	5
Aparatele de joc și sălile de joc.....	9
Restricții privind jocurile de noroc la distanță (online)	11
Tratament și sprijin pentru comportamentul de joc problematic	12
Indexul politicilor de protecție împotriva daunelor sociale cauzate de jocurile de noroc	14
Recomandări de îmbunătățire a politicilor de protecție a populației împotriva comportamentelor de joc dăunător.....	15
Referințe:	17

E timpul să reducem accesibilitatea jocurilor de noroc și să creștem accesibilitatea sprijinului pentru cei care se confruntă cu dependențe de jocuri de noroc

INTRODUCERE

Reglementările de protecție împotriva daunelor sociale create de jocurile de noroc nu au fost întotdeauna la fel de răspândite sau la fel de semnificative din punct de vedere politic precum sunt în ultimii ani. În urmă cu douăzeci de ani, când majoritatea statelor din Europa au început să liberalizeze jocurile de noroc, au fost create foarte puține restricții și reguli pentru prevenirea comportamentelor de joc dăunător, deoarece prejudiciile asociate jocurilor de noroc nu erau bine înțelese. Pe măsură ce jocurile de noroc au devenit răspândite și impactul lor mai vizibil, reglementările pentru reducerea prejudiciilor au început treptat să prindă contur.

Raportul nostru începe cu prezentarea unui cadru larg al situației României în ceea ce privește implementarea gamei diversificate de politici menite să prevină și reducă prejudiciile individuale și sociale create de jocurile de noroc. Harta politicilor, o abordare descriptivă, permite factorilor de decizie politică și părților interesate să înțeleagă întregul peisaj de opțiuni de protecție împotriva daunelor sociale create de jocurilor de noroc dintr-o perspectivă europeană și să identifice lacunele.

În mod complementar, continuăm cu evaluarea acestui sistem de protecție a sănătății publice împotriva daunelor cauzate de jocurile de noroc folosind Indexul dezvoltat în acest sens prin acest proiect. Acest index ne indică unde suntem pe scara implementării măsurilor eficiente de reducere a prejudiciilor.

Ultimul capitol este dedicat recomandărilor de îmbunătățire a sistemului de protecție a populației împotriva daunelor cauzate de jocurile de noroc.

CADRUL GENERAL

În ceea ce privește cadrul general de reglementare a jocurilor de noroc în România ne propunem să răspundem la următoarele întrebări: Care sunt principalele legi și reglementări referitoare la jocurile de noroc? Există o instituție publică specializată (o comisie pentru jocuri de noroc) dedicată reglementării jocurilor de noroc și supravegherii industriei? Ce alte departamente publice au sarcini legate de industria jocurilor de noroc? Există discuții politice în Parlament cu privire schimbări de reglementare a jocurilor de noroc?

Cadrul general de reglementare a jocurilor de noroc în România este bazat pe OUG 77 din 2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc. Odată cu acest act normativ începe în România reglementarea specifică și unitară a jocurilor de noroc. Semnificativ, nu există în actul normativ din 2009 nici o prevedere privind sănătatea publică și riscurile asociate cu jocurile de noroc.

Acest act normativ a fost modificat de aproape 30 de ori de atunci, cele mai importante modificări fiind OUG 20/2013 care înființează instituția de specialitate Oficiul Național pentru Jocuri de Noroc, OUG 42/2015 și alte acte din acea perioadă care creionează cadrul legal pentru jocurile de noroc la distanță (online), OUG 15/2022 împreună cu OUG 82/2023 și Legea 107/2024 care împreună cresc sensibil taxarea industriei și stabilesc în același timp o serie de măsuri importante de protecție a jucătorilor. OUG 77/2009 este completată și de normele metodologice de punere în aplicare din 2016, aprobate prin HG 111/2016.

În 2009, la momentul sistematizării sistemului legislativ cu privire la jocurile de noroc, activitatea de autorizare a organizării și exploatare a jocurilor de noroc a rămas la Ministerul Finanțelor Publice prin Comisia de autorizare a jocurilor de noroc. În componența comisiei intra cel puțin câte un reprezentant al Ministerului Finanțelor Publice, Ministerului Administrației și Internelor și Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor.

Abia în 2013, prin OUG 20 din 3 aprilie 2013 înființează instituția de specialitate Oficiul Național pentru Jocuri de Noroc, cu atribuții de licențiere (acordă dreptul de organizare și

funcționare), monitorizare, supraveghere și control ale activităților din domeniul jocurilor de noroc și activităților conexe. În motivarea acestui act legislativ se invocă pentru prima oară și necesitatea prevenirii dependenței de jocuri de noroc și a protecției minorilor. Articolul 2 al acestei ordonanțe specifică de asemenea că activitatea ONJN urmărește principiul „protecției minorilor sau a altor grupuri vulnerabile, din punct de vedere social și economic, în vederea evitării dependenței acestora de jocuri de noroc”.

Statul român prin modificările ulterioare ale sistemului legal rămâne la strategia de a delega practic toate problemele legate de jocurile de noroc ONJN-ului, care însă poate mobiliza resursele oricăror alte instituții ale statului în atingerea obiectivelor sale. Cel mai anacronistic în această concentrare de responsabilități ne apare în prezent combaterea dependenței și comportamentelor compulsive respectiv protecția minorilor, rol pentru care ONJN ca instituție a Ministerului de Finanțe nu are competențele necesare, așa cum se observă și prin faptul că nu poate implementa nici una dintre aceste cerințe.

Consiliul Național al Audiovizualului (CNA) a intervenit de asemenea în reglementarea promovării industriei jocurilor de noroc pe canale de televiziune prin restricționarea publicității pe aceste canale în timpul zilei pentru majoritatea tipurilor de emisiuni.

Ca și în restul Europei, și în România dezvoltarea explozivă a industriei jocurilor de noroc a adus cu sine o sumedenie de probleme sociale care au dat naștere în ultimii ani unor discuții politice intense în Parlament cu privire la schimbări de reglementare a jocurilor de noroc.

În general, începând cu 2019, partidele mici din opoziție au promovat măsuri de protecție a populației față de problemele cauzate de jocurile de noroc. Dar începând cu toamna anului 2023 chiar și principalele partide politice au adus în discuție publică măsuri de protecție a populației, precum restrângerea accesibilității prin mutarea aparatelor de joc în afara localităților sau eliminarea lor din localitățile mici, sau restricții asupra publicității.

POLITICI DE MĂSURARE, CERCETARE, TRANSPARENȚĂ A DATELOR

În paragrafele următoare ne propunem să prezentăm politica de statului român în ceea ce privește colectarea și diseminarea informațiilor despre fenomenul jocului problematic. Există o strategie de monitorizare a prevalenței comportamentelor problematice în ceea ce privește jocurile de noroc la nivel societal? Sunt date colectate și disponibile public cu

privire la comportamentul participanților la jocuri de noroc și respectiv la veniturile brute ale industriei?

Autoritățile privesc industria jocurilor de noroc în general doar din perspectivă fiscală, de maximizare a încasărilor de taxe și impozite. Toate raportările publice legate de fenomenul jocurilor de noroc sunt doar în această viziune. În ceea ce privește monitorizarea tulburărilor comportamentale și a dependenței legate de jocuri de noroc, Romania nu are nici o strategie și nu a întreprins nici o acțiune până în prezent.

Astfel, notabil, nu există date privind prevalența problemelor legate de jocurile de noroc. Studiile despre amploare fenomenului de joc dăunător sunt vechi și prea puțin informative, precum o anchetă sociologică din 2016 realizată de o asociație a operatorilor de jocuri de noroc sau ancheta ESPAD din 2019, realizată în rândul liceenilor.

De asemenea, transparența autorităților române în ceea ce privește industria jocurilor de noroc este minimă. Nu există raportări publice despre pierderile jucători (sau alternativ încasările operatorilor), nici cele globale nici detaliat pe tipuri de jocuri de noroc. ONJN publică anual rapoarte de activitate care includ însă doar informații despre numărul de aparate de joc autorizate și încasările din taxe specifice de licențiere.

Doar estimări imprecise sunt disponibile, precum cifra de afaceri a firmelor cu CAEN 9200 care depășește 10 miliarde de lei și crește anual cu 10-15% sau plățile făcute cu carduri de debit și credit către operatorii de jocuri de noroc care sunt tot în jur de 10 miliarde de lei anual (din care plăți probabil două treimi se întorc înapoi în conturile bancare ale jucătorilor sub formă de retrageri de câștiguri dacă extrapolăm acest raport din datele instituției de specialitate din Spania).

POLITICI DE PROTECȚIE CU PRIVIRE LA MARKETINGUL JOCURILOR DE NOROC

Pentru a descrie cât mai precis cadrul legal care reglementează activitatea de promovare a organizatorilor de jocuri de noroc pentru a minimiza riscurile de comportament problematic încercăm să răspundem la următoarele întrebări: Este permisă publicitatea pentru jocurile de noroc în timpul zilei pe canalele audiovizuale (TV, Radio)? Este permisă publicitatea pentru jocurile de noroc pe internet în timpul zilei? Pot fi promovate jocurile de noroc la evenimente sportive? Poate industria jocurilor de noroc să se promoveze prin sponsorizare în domeniul sportului? Există restricții de conținut pentru activitățile de promovare a jocurilor de noroc? Pot apărea oameni celebri în produsele de marketing ale

organizatorilor de jocuri de noroc? Există restricții cu privire la campaniile de marketing pentru organizațiile de jocuri de noroc în ceea ce privește utilizarea panourilor publicitare outdoor?

În România publicitatea la jocurile de noroc este omniprezentă la televizor, în mediul online sau pe panourile publicitare care împânzesc orașele și drumurile.

Legile speciale pentru jocurile de noroc (OUG 77/2009 și cele vreo 30 de modificări ulterioare permit publicitatea pentru jocurile de noroc oricând pe toate canalele audiovizuale. Nu se specifică nici o restricție în această privință. În schimb, articolul 89 din Codul de reglementare a conținutului audiovizual (articol introdus în cod în 2019) precizează:

(3) Cu excepția spoturilor publicitare referitoare la pariuri care pot fi difuzate și în timpul transmisiunilor sportive în direct, programele audiovizuale care conțin jocuri de noroc, precum și spoturile publicitare care promovează astfel de jocuri se supun condițiilor de protecție a minorilor prevăzute în cap. II «Clasificarea programelor în vederea protecției minorilor» din titlul II «Protecția minorilor».

(4) Jocurile de noroc nu pot fi incluse în programele adresate minorilor și nici nu este permisă incitarea acestora să participe la astfel de jocuri.

Aceste norme sunt interpretate de către CNA, în tandem cu normele din Cod care prevăd protecția minorilor și unde se vorbește de violență, alcool, pornografie, droguri, în sensul că reclamele la jocuri de noroc că nu pot fi difuzate decât în intervalul 23:00 – 06:00.

În contradicție directă cu motivarea acestor restricții, ca și cum minorii nu ar urmări transmisiunile sportive în direct, sunt permise spoturile publicitare (și doar acestea, nu și alte tipuri de materiale de promovare) pentru pariuri sportive (nu și alte tipuri de jocuri de noroc) în timpul transmisiunilor sportive în direct. Și cum transmisiunile sportive în direct reprezintă o un tip de conținut audiovizual foarte popular și disponibil la aproape orice oră, realitatea este că restricția de marketing pe canalele TV este doar pentru anumite tipuri de emisiuni și doar în anumite perioade ale zilei.

Ca exemplu de aplicare a regulilor de mai sus, la începutul anului 2024, Consiliul National al Audiovizualului a decis amendarea cu 20.000 de lei a postului Digi Sport 1 după ce acesta a difuzat în pauza din timpul unor partide live de fotbal mini emisiuni de patru minute în care se prezentau „bilete la pariuri”, promovând produsele unui operator de jocuri de noroc. Motivarea este foarte interesantă, reflectând contradicțiile reglementărilor: „Astfel, așa cum rezultă din rapoartele de monitorizare, în zilele de 24.12.2023 și respectiv 31.12.2023 a fost difuzată, în direct, în pauza dintre cele două

reprize ale unui meci de fotbal, emisiunea “Digi Gol”, în cadrul căreia au fost prezentate sugestii privind pariurile sportive, la ore accesibile vizionării programelor de către minori și în cadrul unor programe în care nu este permisă difuzarea unor astfel de emisiuni. Având în vedere aceste considerente, potrivit dispozițiilor legale, cu excepția spoturilor publicitare referitoare la pariuri care pot fi difuzate și în timpul transmisiunilor sportive în direct ... „ (Decizia nr. 81 din 13.02.2024 privind amendarea cu 20.000 lei a S.C. RCS & RDS S.A)

În aceeași direcție permisivă este și reglementare publicității pentru jocurile de noroc pe internet – aceasta este permisă oricând și practic oriunde. Nu există restricții despre perioada zilei în care operatorii de jocuri de noroc își pot promova produsele pe paginile site-urile web sau pe rețelele sociale.

De asemenea jocurile de noroc pot fi promovate în cadrul evenimentelor sportive. Nu există restricții în acest sens. Și dată fiind permisiunea de promovare la tv în timpul transmisiunilor sportive, industria jocurilor de noroc investește masiv în asocierea cu sportul.

Legea română este permisivă și industria jocurilor de noroc poate să se promoveze și prin sponsorizare în domeniul sportului. Mai mult, promovarea prin sponsorizare în domeniul sportiv este foarte răspândită în România. De exemplu în prima ligă de fotbal în sezonul 2024/2025, dintre cele 16 echipe care activează 15 au pe tricou sigla unui operator de jocuri de noroc, iar pentru 13 dintre acestea operatorul de jocuri de noroc este sponsorul principal (Udrea and Mazurchievici 2024). Pentru completarea portofoliului, operatorii de jocuri de noroc sunt sponsorii principali și pentru echipa națională de fotbal și primele două ligi de fotbal.

Legea este de asemenea extrem de permisivă în privința conținutului mesajelor de promovare ale industriei de jocuri de noroc. Există în principal doar specificații vagi, despre protejarea minorilor și combaterea dependenței de jocuri de noroc.

Cerințele mai specifice se referă la obligația includerii informațiilor privind licențele de funcționare în materialele publicitare și la interzicerea afișării în exteriorul locațiilor de jocuri de noroc a valorilor sau bunurilor acordate prin bonusuri, promoții sau “jack-pot”-uri reale sau simulate,

Alte reglementări specifice permit promovarea acțiunilor de acordare a bonusurilor participanților doar în locațiile proprii sau pe paginile de internet proprii sau ale afiliaților precum și transmiterea mesajelor electronice doar către jucătorii cu conturi active din baza de date proprie și doar dacă aceștia și-au exprimat în prealabil acordul pentru primirea lor.

Însă cea mai importantă restricție este obligația operatorilor de a obține aprobarea prealabilă din partea ONJN pentru activitățile de publicitate. Deși legea nu este deloc clară în această privință, ONJN impune în practică interpretarea prin care cere aprobarea prealabilă pentru campaniile promoționale ale operatorilor de jocuri de noroc (Luca et al. 2023)

Efectul acestor reglementări precum și a experienței industriei în maximizarea ROI pentru cheltuielile de marketing este o separare a tipurilor de mesaje promoționale între televiziune și online. Astfel, promovarea la televiziune asociază participarea la jocurile de noroc cu distracția și loialitatea față de echipa favorită în timp ce online se promovează aproape exclusiv bonusuri, gratuități sau cote îmbunătățite pentru pariuri sportive.

În prezent nu există mesaje promoționale ale operatorilor care să exagereze șanselor de câștig sau să prezente participarea la jocurile de noroc ca modalitate de rezolvare a problemelor financiare și personale sau de îmbunătățire a statutului social, deși legea nu le interzice explicit.

Promovarea de către oameni celebri a serviciilor organizatorilor de jocuri de noroc este de asemenea permisă în România. Cei mai importanți foști fotbaliști ai României apar în reclamele pentru jocuri de noroc. Hagi și Popescu pilotează în vara lui 2024 un avion și ne invită să „mergem împreună în Germania” (unde se desfășoară campionatul european de fotbal) cu un operator de jocuri de noroc. În aceeași notă „reclama la jocurile de noroc îi aducea lui Mutu mai mulți bani decât salariul de antrenor în Superligă. În timp ce era plătit de familia Mititelu cu 10.000 de euro lunar la CSU Craiova, de la operatorul de jocuri de noroc piteșteanul ridica 15.000 de euro pe lună, potrivit clauzelor din contract văzute de Playresponsibly.” (Contescu 2024b)

Foarte puține restricții există cu privire la campaniile de marketing pentru organizațiile de jocuri de noroc în ceea ce privește utilizarea panourilor publicitare outdoor. Legea precizează explicit că materialele de promovare nu vor putea fi amplasate în incinta sau pe împrejurimile instituțiilor de învățământ, a așezămintelor socio-culturale sau religioase și vor cuprinde în mod vizibil interdicția minorilor de participare la jocul de noroc, semnalizată prin simboluri vizuale, precum și seria și numărul licenței de organizare a activității de jocuri de noroc, precum și sigla ONJN. De asemenea panourile publicitare pentru jocurile de noroc nu pot depăși 35 de m² și se aplică restricțiile privind interzicerea promovării bonusurilor și a jack-pot-urilor.

În practică marile orașe sunt sufocate de panouri publicitare promovând cu o coloristică intensă brandurile și website-urile diversilor operatori de jocuri de noroc, dar fără alt conținut.

APARATELE DE JOC ȘI SĂLILE DE JOC

Pentru a cartografia cât mai detaliat măsurile de protecție contra adicției la jocuri de noroc specifice sectorului de aparate de joc fizice ne propunem să identificăm următoarele: Care este disponibilitatea generală a aparatelor de joc, măsurată în mod specific prin numărul de aparate de joc pe cap de locuitor? Există restricții pentru densitatea spațială a locurilor unde se pot accesa aparate de joc? Care sunt regulile care guvernează distribuția spațială a sălilor de jocuri de noroc? Pot fi aparatele de joc și alte servicii de jocuri de noroc amplasate în aceeași spațiu? Există o identificare obligatorie a jucătorului pentru accesul la serviciile de jocuri de noroc din sălile de joc? Pot minorii să joace la aparate de joc? Se pot autoexcluce cetățenii de la accesul în sălile de jocuri de noroc?

Raportul de activitate al ONJN pentru anul 2022 (ultimul publicat până la începutul lunii noiembrie 2024) notează că în acel an au fost autorizate 12051 puncte de lucru pentru agenții de pariuri, 82123 posturi de joc de joc tip A și 7280 posturi de joc tip B (AWPs, care între timp nu mai pot fi autorizate în România). Folosind aceste informații putem estima un număr de 90000 aparate de joc la o populație rezidentă de 19000000, ceea ce indică o medie de 4.73 aparate la 1000 de locuitori.

În primăvara anului 2024, după interzicerea aparatelor de joc în localitățile cu o populație mai mică de 15000 de locuitori, unele estimări erau că 30000 de aparate au fost scoase din funcțiune. Re-evaluând situația pentru vara lui 2024 am putea avea doar 60000 de aparate de joc la o populație de 19000000, ceea ce ar însemna 3.15 aparate la 1000 de locuitori.

Dar nu numărul total de aparate de joc raportat la populație este elementul cheie în evaluarea accesibilității jocurilor de noroc ci efortul pe care un potențial jucător trebuie să îl depună pentru a ajunge la o locație.

Principalele restricții spațiale sunt autorizarea aparatelor de joc doar în locații dedicate cu minim 15 sau 20 de aparate, sau maxim 5 aparate în interiorul agențiilor de pariuri. Acest tip de restricții, împreună cu interzicerea consumului de alcool în interiorul locațiilor unde sunt aparate de joc a făcut ca practic să avem aparate de joc doar în locații specializate, nu și în hoteluri, restaurante sau baruri. În ceea ce privește densitatea spațială a jocurilor de noroc pe teren, nu există nici un fel de restricții. Din contră, multe săli de joc operează una lipită de cealaltă, creând adevărate aglomerări de 3-4 săli de jocuri de noroc operând sub branduri diferite. Și pe de altă parte, în general densitatea sălilor de joc este extrem de

ridicată în mediul urban, oferind doritorilor acces la aparate de joc la foarte mică distanță de reședință.

În România există doar două cazinouri relativ mici, nici o sală de bingo, dar peste 12000 de locații mici dedicate exclusiv pariurilor sportive și aparatelor de joc.

Pe de altă parte, raportul de activitate al ONJN pentru anul 2022 notează că au fost autorizate 12051 puncte de lucru pentru agenții de pariuri care aproape fără excepție au și aparate de joc. Până în primăvara anului 2024 aparatele de joc erau foarte aproape de orice potențial jucător, rețeaua acestora acoperind atât urbanul mare, urbanul mic cât și ruralul.

În ceea ce privește identificarea obligatorie a jucătorului pentru accesul la serviciile de jocuri de noroc din locația terestră, articolul 7 din OUG 77/2009 interzice participarea la jocuri de noroc tradiționale a persoanelor care nu dețin asupra lor acte de identitate valabile. În practică această măsură nu a fost niciodată implementată în sensul că nu au fost verificați operatorii pentru a vedea dacă au permis accesul jucătorilor fără acte de identitate. Doar în vara anului 2024, în urma unor articole din presă, operatorii de săli de aparate de joc au început să verifice deținerea actelor de identitate (Nistoroiu 2024). „Circuitul real arată astfel: jucătorul este întrebat dacă are CI-ul asupra lui, însă doar atât. Este numai o măsură teoretică, preventivă, în perspectiva unui control” (Contescu 2024a).

Articolul 7 din OUG 77/2009 interzice în mod explicit accesul minorilor în locațiile specializate pentru desfășurarea jocurilor de noroc, precum și participarea acestora la orice tip de joc de noroc. În practică operatorii au permis de multe ori accesul minorilor, așa cum arată numeroasele acte de constatare ale controalelor ONJN, care pune presiune pentru respectarea acestor măsuri.

Legea permite această facilitate de auto-control a jucătorilor. Încă din 2022 a apărut această opțiune, dar până în prezent, vara anului 2024, facilitatea nu este funcțională. Dacă în 2022 legea specifica ca operatorii să opereze fiecare aceste liste de auto-excludere, din 2023 responsabilitatea revine ONJN pentru a crea un registru centralizat de auto-excludere. ONJN nu a putut achiziționa încă sau dezvolta pachetul de aplicații care să permită acest auto-control pentru doritori. Pe de altă parte există un fișier Excel îngrijit de ONJN unde 2747 de persoane sunt înscrise, fișier care este trimis apoi către operatori (Contescu 2024a)

RESTRICȚII PRIVIND JOCURILE DE NOROC LA DISTANȚĂ (ONLINE)

Pot minorii să se angajeze în jocuri de noroc online? Sunt vizați de anunțuri pentru jocuri de noroc? Pot oamenii să joace pe site-uri care nu au licență pentru a oferi servicii de jocuri de noroc în România? Există o opțiune pentru persoanele fizice de a se exclude în mod voluntar de la accesul la jocurile de noroc online?

Legea interzice explicit participarea minorilor în jocurile de noroc online. Implementarea KYC este însă deficitară în cazul operatorilor de jocuri de noroc la distanță din România, timp de 30 de zile oricine deține acces la un card de credit sau debit poate participa împrumutând datele personale ale unui adult din familie de exemplu. Într-un raport recent, un jurnalist român care este și profesor la o școală dintr-o comună relatează următoarea întâmplare care pare a reflecta atât slaba reglementare cât și mediul real în care operează minorii în ceea ce privește jocurile de noroc:

„Domnu’, îmi zice un isteț dintr-a VII-a, clasă pe care o luasem proaspăt în primire ca diriginte, nu ne dați și nouă o poză cu buletinul? Investighez puțin: o casă de pariuri sportive avea „ofertă” – la un cont nou online, de pe un buletin nou (al unui adult), primeai 20 de lei „gratis” pe care să-i joci. Câțiva dintre elevii mei epuizaseră deja rezerva de buletine a familiei, diverse mătuși, unchi, bunici aveau deja conturi fără să știe. Treaba s-a mai liniștit în câteva zile când bazinul de buletine s-a epuizat, iar banii gratis s-au dus de unde au venit ... În „Săptămâna altfel” au avut voie o zi cu telefoane. Mai mult de jumătate au jucat păcănele online, cu tot felul de oferte „gratis” de la zeci de companii” (Rogozanu 2024)

Situația în ceea ce privește jocurile de noroc pe site-uri care nu au licență pentru a oferi servicii de jocuri de noroc în România este neclară. Pe de o parte ONJN are o listă de site-uri (blacklist) pe care o transmite ISP-urilor pentru blocare. Evident, folosind servicii de VPN sau DNS-uri care nu sunt sub controlul ISP-urilor locale, jucătorii pot accesa aceste site-uri. Pe de altă parte, măsuri complementare care să blocheze plățile bancare către operatorii ne-autorizați nu sunt implementate.

Încă de la primele reglementări specifice jocurilor de noroc online au fost create obligații pentru operatori să permită jucătorilor să se auto-excludă. Mai exact, fiecare operator gestiona propria listă de auto-excludere pentru fiecare brand sub care operează. Astfel apăreau situații în care jucători încercau să se auto-excludă aveau mereu acces la noile branduri lansate de diverși operatori. Începând cu 2023, ONJN este obligat să creeze un

registru unic de jucători auto-excluși, dar până în prezent, vara anului 2024 acest registru nu este funcțional. Mai exact, acest registru funcționează sub forma unui document xls gestionat manual de către angajații ONJN.

TRATAMENT ȘI SPRIJIN PENTRU COMPORTAMENTUL DE JOC PROBLEMATIC

Ne propunem în paragrafele următoare să realizăm o descriere a politicilor de tratament și prevenție a jocurilor de noroc, răspunzând la următoarele întrebări: Oferă serviciile publice de asistență medicală sprijin și opțiuni de tratament pentru problemele legate de jocurile de noroc? Oferă sistemul privat de sănătate soluții de tratament și sprijin? Este tratamentul problemelor legate de jocurile de noroc plătit din fonduri publice?

Încă de la înființare, nici un reprezentant al sistemului medical nu a făcut parte din organele de conducere ale ONJN sau din organismele consultative, asta deși legea atribuie toate sarcinile de combatere a problemelor legate de jocurile de noroc ONJN-ului. Deși aceste atribuții apar în lege încă din 2013, de la înființare, doar în 2018 este creat un departament specializat în ONJN. Menirea acestui departament care se constituie cu 10 poziții este promovarea respectării principiilor și măsurilor privind jocurile de noroc responsabile social. Alt articol din lege specifică că veniturile activității proprii se utilizează pentru prevenirea dependenței de jocuri de noroc și vor fi alocate pentru activitățile și programele de protecție a tinerilor și a jucătorilor împotriva jocurilor de noroc, prevenirea și tratamentul dependenței de jocuri de noroc, realizarea promovării și publicității responsabile, soluționarea promptă și eficientă a litigiilor dintre un organizator de joc și un jucător, sub condițiile și în conformitate cu procedura stabilită prin ordin al președintelui O.N.J.N.

În ciuda acestor prevederi, nimic nu se întâmplă pentru a veni în sprijinul celor afectați de dependențe de jocuri de noroc. Un articol de presă din 2022 descrie situația din Direcția Joc Responsabil care ar fi trebuit să se ocupe de implementarea acestor măsuri de protecție: doar 5 posturi sunt ocupate din 10 bugetate, departamentul este văzut ca „oaia neagră” a instituției, iar ONJN nu demarează niciun proiect în domeniu (Albu 2022). Similar, Site-ul ONJN nu oferă nici un fel de informații de suport pentru cei cu probleme legate de jocurile de noroc, doar un formular pentru cerere de auto-excludere.

Pe acest fond de lege ne-aplicată, din 2023 prin OUG 82 din 5 octombrie 2023 cresc enorm sumele colectate pentru rezolvarea problemelor de joc compulsiv și se actualizează măsurile de protecție care sunt vizate și finanțate de ONJN, acestea devenind:

- prevenirea dependenței de jocuri de noroc,
- pentru activitățile și programele de protecție a minorilor sau a altor grupuri vulnerabile, din punct de vedere social și economic, împotriva jocurilor de noroc,
- prevenirea și tratamentul dependenței de jocuri de noroc,
- pentru reclamă și publicitate privind prevenirea dependenței de jocuri de noroc și promovarea jocului responsabil,
- realizarea infrastructurii IT - hardware și software, care va cuprinde baza de date realizată la nivel național în scopul combaterii și prevenției adicției de jocuri de noroc referitoare la persoanele autoexcluse și indezirabile,
- linie de comunicare de tip telerverde.

Rezultatul în practică este același - deși legile jocurilor de noroc menționează obiective de combatere a dependenței și colectează sume importante de la operatori în acest sens, nimic nu se întâmplă. ONJN strânge anual milioane de euro cu destinație precisă în prevenirea și tratamentul adicției de jocuri de noroc, dar până în vara anului 2024 nu a reușit să înceapă nici măcar un singur program în acest sens.

Nici serviciile publice de asistență medicală din România nu oferă servicii specializate pentru problemele legate de dependența de jocuri de noroc. Practic singurul suport este cel general sub umbrela problemelor psihiatrice. În secțiile de psihiatrie ale spitalelor județene un dependent de jocuri de noroc poate accesa tratament medicamentos și poate primi recomandări pentru a merge la un psiholog.

Cererea de consiliere și terapie din partea jucătorilor cu probleme a condus la creșterea numărului de psihoterapeuți și consilieri cu practică privată care pot oferi sprijin specific. Un raport recent a identificat aproape toate opțiunile pe care o persoană cu probleme de joc le are în a primi sprijin din partea sistemului privat de sănătate iar aceste sunt foarte limitate. (Muscă 2024) Sub umbrela terapiei pentru probleme psihiatrice, statul român decontează un număr de ședințe de terapie specializată pentru cei cu probleme legate de jocurile de noroc.

Industria jocurilor de noroc, urmând practicile dezvoltate în alte țări, a înființat și în România un ONG care „elaborează și implementează programe de educare și prevenție a dependenței de jocuri de noroc precum și de consiliere psihologică a persoanelor care au depășit limita recreațională a practicării jocurilor de noroc.” Asociația Joc Responsabil a implementat un hot-line și diverse tipuri de consiliere și suport, cu impact minim însă.

INDEXUL POLITICILOR DE PROTECȚIE ÎMPOTRIVA DAUNELOR SOCIALE CAUZATE DE JOCURILE DE NOROC

Pentru evaluarea sistematică a performanței României în ceea ce privește protecția împotriva prejudiciilor aduse de participarea la jocuri de noroc vom folosi indexul GPI (Gambling Protection Index) dezvoltat în cadrul acestui proiect. Acesta măsoară performanța unei țări în **implementarea de măsuri eficiente** în ceea ce privește combaterea daunelor sociale asociate cu jocurile de noroc.

<i>Domeniu</i>	<i>Indicator</i>		
<i>Măsurare, cercetare, transparență a datelor:</i>	Autoritatea de reglementare colectează date despre comportamentul din jocurile de noroc și veniturile brute din jocurile de noroc și le împărtășește mass-media și comunității de cercetare?	NU	0
<i>Restricții de marketing:</i>	Este interzis marketingul pentru jocurile de noroc pentru publicul larg complet în afara cel mult a câtorva ore noaptea târziu sau prin motoarele de căutare cu cuvinte cheie strict legate de jocurile de noroc?	NU	0
	Sunt permise mesajele promoționale și stimulentele financiare pentru cei care sunt deja clienți ai furnizorilor de jocuri de noroc?	DA	0
<i>Aparatele de joc și sălile de joc:</i>	Ce procent din populație locuiește pe o rază mai mare de 5 kilometri de cel mai apropiat aparat de joc? (procent estimat)	50%	0.5
<i>Tratament și sprijin pentru jucătorii cu probleme:</i>	Ce procent din populație trăiește pe o rază mai mică de 50 de kilometri de o clinică specializată în dependențe? (procent estimat)	0%	0
<i>TOTAL:</i>			0.5

Performanța României în implementarea de politici eficiente de reducere a daunelor sociale asociate cu jocurile de noroc este deosebit de scăzută.

Așa cum prezintă și cartografierea generală de mai sus, România nu are o politică de a monitoriza fenomenul prejudiciilor cauzate de jocurile de noroc și nu colectează date despre evoluția consumului de servicii de jocuri de noroc.

În ceea ce privește restricțiile de marketing care ar putea reduce daunele asociate cu jocurile de noroc nu implementează nici una dintre măsurile cheie. În consecință un minor, de exemplu, este sufocat de reclame la jocuri de noroc pe site-urile de sport, la televizor și imediat cum iese din casă prin panouri publicitare.

Singurul domeniu în care România are politici oarecum eficiente este cel al reducerii accesibilității sălilor de joc, deoarece a interzis în 2024 funcționarea acestora în localitățile care au sub 15.000 de locuitori. Din nefericire, practic toată populația din orașele mai mari de 15.000 de locuitori are acces extrem de facil la aparate de joc, acestea fiind aproape la parterul fiecărui bloc.

În ceea ce privește politicile de tratament și suport, România nu are nici un centru specializat în tratamentul adicțiilor și prin urmare tratamentele sunt practic inaccesibile pentru aproape toți cei cu probleme.

RECOMANDĂRI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A POLITICILOR DE PROTECȚIE A POPULAȚIEI ÎMPOTRIVA COMPORTAMENTELOR DE JOC DĂUNĂTOR

Un set de politici eficiente în combaterea daunelor provocate de jocurile de noroc combină

- eliminarea promovării jocurilor de noroc,
- reducerea accesibilității aparatelor de joc și a jocurilor online cu
- creșterea masivă a accesibilității opțiunilor de tratament și suport și promovarea acestor opțiuni.

România este însă de 10 ani pe o traiectorie de

- creșterea accesibilității jocurilor de noroc
- păstrând în același timp accesibilitatea tratamentelor și sprijinului la nivel minim.

TRATAMENT ȘI SPRIJIN PENTRU JUCĂTORII CU PROBLEME

Pentru crearea de soluții de suport și terapeutice pentru cei cu probleme de adicție la jocurile de noroc – este nevoie de urgență de finanțarea tratamentelor în centre private care în prezent sunt singurele care pot oferi servicii dedicate dependenților de jocuri de noroc dar și de crearea în paralel a unui lanț terapeutic în sistemul public care să includă centre de sănătate mentală dedicate adicțiilor și pregătirea în sistemul de învățământ de stat a specialiștilor care să poată activa în aceste centre

RESTRICȚII DE MARKETING

Interzicerea publicității de orice fel (online, televiziune, outdoor) la jocurile de noroc în afara intervalului orar 1-5 noaptea s-a dovedit a fi o măsură foarte bună în Spania. Alte țări europene precum Belgia, Bulgaria sau Italia au adoptat de asemenea în ultimii ani politici de reducere la minim activităților de promovare permise în domeniul jocurilor de noroc.

Complementară reducerii promovării este interzicerea promoțiilor și a bonusurilor de orice fel atât pentru clienții existenți cât și pentru cei noi.

REDUCEREA ACCESIBILITĂȚII APARATELOR DE JOC

Interzicerea plasării aparatelor de joc în localitățile mici este un prim pas în direcția reducerii accesibilității la aceste forme extrem de nocive de jocuri de noroc. Mutarea acestor aparate în afara orașelor și gruparea lor într-un număr redus de cazinouri reprezintă pasul următor pentru însănătoșirea spațiului public și reducerea daunelor cauzate de jocurile de noroc.

CULEGEREA DE DATE DESPRE FENOMENUL JOCULUI PROBLEMATIC ȘI TRANSPARENȚĂ ÎN CEEA CE PRIVEȘTE CONSUMUL DE SERVICII DE JOCURI DE NOROC

Aceasta practica a transparenței speciale este deja generalizată în Occident, permite o monitorizare atât a problemelor de dependență cât și a trendurilor în ceea ce privește comportamentul de joc.

REFERINȚE:

Albu, Gabriela. 2022. "La ONJN, Jocul Responsabil Se Face Pe Ritmuri de Zumba." *PlayResponsibly*. Retrieved June 23, 2024 (<https://playresponsibly.ro/responsabilitate/video-la-onjn-jocul-responsabil-se-face-pe-ritmuri-de-zumba-264>).

Contescu, Daniel. 2024a. "Consiliul Consultativ a Intrat În Vacanță. Operatorii Fierb Să Dea Ochii Cu Conducerea." *PlayResponsibly*. Retrieved August 1, 2024 (<https://playresponsibly.ro/dezbateri/consiliul-consultativ-a-intrat-in-vacanta-operatorii-fierb-sa-dea-ochii-cu-conducerea-1834>).

Contescu, Daniel. 2024b. "Petrescu Și Mutu Au Schimbat Barca." *PlayResponsibly*. Retrieved August 3, 2024 (<https://playresponsibly.ro/responsabilitate/petrescu-si-mutu-au-schimbata-barca-1841>).

Luca, Theodora, Nicoleta Baragan, Andreea Ciocanaru, and Mihai Catalin. 2023. "Ghid privind publicitatea pentru activitățile de jocuri de noroc." *CASINO LIFE & BUSINESS MAGAZINE*. Retrieved June 24, 2024 (<https://www.casino-magazine.ro/ghid-privind-publicitatea-pentru-activitatile-de-jocuri-de-noroc-2.html>).

Muscă, Mădălina. 2024. "Dependența tăcută: cine și cum confruntă adicția de jocuri de noroc în România." Retrieved October 27, 2024 (<https://www.criticatac.ro/dependenta-tacuta-cine-si-cum-confrunta-adictia-de-jocuri-de-noroc-in-romania/>).

Nistoroiu, Alexandra. 2024. "Lanțurile invizibile ale adicției. Companiile de jocuri de noroc și ONJN încalcă legislația care permite dependenților să se autoexcludă." *Snoop*. Retrieved July 5, 2024 (<https://snoop.ro/lanturile-invizibile-ale-adictiei-companiile-de-jocuri-de-noroc-si-onjn-incalca-legislatia/>).

Rogozanu, Costi. 2024. "Ne-a scos un meci. O afacere făcută din sărăcie și cinism politic." Retrieved October 27, 2024 (<https://www.criticatac.ro/ne-a-scos-un-meci-o-afacere-facuta-din-saracie-si-cinism-politic/>).

Udrea, Dan, and Andrei Mazurchievici. 2024. "Apogeul relației Liga 1 - industria de betting: 15 din 16 echipe au o firmă de pariuri pe tricouri." Retrieved July 23, 2024 (<https://golazo.ro/liga-1-betting-sponsor-pariuri-105256>).